

NIEUWE LEIDRAAD TOETSEN OP VEILIGHEID REGIONALE WATERKERINGEN

Hoe kunnen we regionale waterkeringen in Nederland het best toetsen en welke methoden zijn er beschikbaar voor het effectief en doelmatig verbeteren van de keringen? De nieuwe Leidraad Toetsen op Veiligheid Regionale Waterkeringen helpt waterbeheerders bij het beantwoorden van deze vragen. De leidraad werd op 28 mei jl. officieel gepresenteerd tijdens de Landelijke Kennisdag Regionale Waterkeringen.

Tijdens de Landelijke Kennisdag Regionale Waterkeringen onthulden dijkgraaf Patrick Poelmann, gedeputeerde Jacqueline Verbeek-Nijhof en STOWA-directeur Joost Buntsma met een druk op de knop de nieuwe versie van de Leidraad Toetsen op Veiligheid Regionale Waterkeringen. Dat gebeurde onder de bezielende leiding van dagvoorzitter Ruurd Jonge Poerink (geheel rechts).

In één zin samengevat gaat de leidraad over de manier waarop een beheerder kan bepalen of zijn regionale keringen veilig genoeg zijn. De leidraad beschrijft relevante aspecten die daarbij een rol spelen. Denk bijvoorbeeld aan de wijze waarop beheerders rekening kunnen houden met de belastingen op hun keringen, ten gevolge van hoge waterstanden, golven of extreme droogte. Verder gaat de leidraad uitgebreid in op zogenoemde faalmechanismen (i.c. de mechanismen die keringen kunnen doen bezwijken, zoals piping en macro-instabiliteit), op de systematiek van het toetsen (toetssporen), op het tot stand komen van het beheerdersoordeel en op het omgaan met nieuwe kennis.

GROENE VERSIE

De leidraad vormt één van de belangrijkste producten van het Ontwikkelingsprogramma Regionale Waterkeringen (ORK). Dit programma dat startte in 2005, heeft tot doel om waterschappen en provincies te ondersteunen bij het normeren, toetsen en verbeteren van regionale waterkeringen. Dit met het oog op het op orde brengen van de regionale waterkeringen voor 2020, zoals in de Vierde Nota Water-huishouding uit 1998 werd vastgelegd. STOWA bracht in 2007 een eerste versie van de leidraad uit.

Hoewel er in de beginperiode nog weinig kennis was, moesten de beheerders wél aan de slag met de eerste toetsronde. De opstellers van de leidraad maakten destijds gebruik van bestaande inzichten en gingen pragmatisch om met het ontbreken van kennis. Vandaar dat deze leidraad een 'groene' versie werd genoemd. In 2010 werd hierop een aanvulling uitgebracht (Addendum), waarin onderdelen zijn verbeterd.

BOOST

Tien jaar na de aanvang van het ORK-programma is de kennis over regionale keringen enorm toegenomen. Kennis over primaire keringen werd vertaald naar regionale keringen en er vonden veel onderzoeken plaats om openstaande vragen van beheerders te beantwoorden. De veiligheid van regionale keringen staat nu veel meer in de belangstelling dan bij de start van het programma in 2005, mede als gevolg van het bezwijken van veenkaden bij Wilnis en Terbregge en de dreigende dijkdoorbraak in Groningen begin 2012. Het onderzoek naar bijvoorbeeld de sterkte van veen en piping heeft daardoor een enorme boost gekregen. Als afsluiting van ORK, bracht STOWA een nieuwe, 'blauwe' versie uit van de leidraad. Deze vervangt de groene versie en het Addendum.

TROTS

Ludolph Wentholt, vanuit STOWA betrokken bij het ORK-programma, is trots op het resultaat: 'De leidraad is het product van een succesvolle samenwerking tussen waterschappen, provincies en kennisinstituten. Het document is gebaseerd op de onderzoeken van de afgelopen jaren en bevat de nieuwste inzichten over de hoogte en sterkte van waterkeringen. De leidraad is prima toegesneden op de praktijk en biedt concrete en goed uitvoerbare handvatten voor het beoordelen van de veiligheid van regionale keringen.'

DUIDELIJK VERSCHIL

Henk van Hemert, namens STOWA nauw betrokken bij de totstandkoming van de leidraad, legt uit wat er anders is in de blauwe versie: 'Een duidelijk verschil is dat de toets-systematiek in de blauwe versie verder is uitgewerkt en ook is aangepast. Er is bijvoorbeeld meer informatie opgenomen over belastingen door droogte, golven en verkeer. Ook staan in de nieuwe leidraad betere methoden waarmee beheerders kunnen beoordelen of een kering hoog en stabiel genoeg is. En de leidraad geeft aan hoe beheerders met nieuwe kennis kunnen omgaan.'

Er is volgens Van Hemert getest in hoeverre het gebruik van de nieuwe versie tot een ander veiligheidsoordeel leidt. 'Daarvoor hebben we met beide leidraden een proef-toetsing laten uitvoeren van een boezemkade en een kering langs een regionale rivier. De keringen werden beoordeeld op de faalmechanismen hoogte, piping en macrostabiliteit. Bij het gebruik van de blauwe leidraad kwam de veiligheid iets beter uit de bus. Maar dit hangt erg af van de lokale situatie en is geen algemene regel.'

NIEUWE KENNIS

Van Hemert benadrukt dat de blauwe leidraad een momentopname blijft: 'Op een aantal vragen hebben we nog geen goed antwoord. Dat maakt het soms lastig een goed oordeel te vellen over de veiligheid van regionale keringen. De ontwikkeling van kennis staat nooit stil en nieuwe inzichten zullen er altijd komen. We volgen bij STOWA nauwlettend de onderzoeken die plaatsvinden naar primaire keringen, bijvoorbeeld naar piping en macrostabiliteit. Ook kijken we naar de effecten van een eventuele nieuwe veiligheidsbenadering van regionale keringen, in navolging van de primaire keringen. Zodra er nieuwe inzichten zijn, proberen we deze direct toepasbaar te maken voor regionale keringen. Daarom hebben we er voor gekozen de nieuwe leidraad op te bouwen uit modules. Via de website www.regionalekeringen.stowa.nl zullen we er voortdurend voor zorgen dat iedereen over de meest actuele modules kan beschikken.'

EERSTE BIJEENKOMST COP BEHEER EN ONDERHOUD GROOT SUCCES

Op 3 juni vond de eerste bijeenkomst van de nieuwe Community of Practice Beheer en Onderhoud plaats, een gezamenlijk initiatief van Waterschap Aa en Maas en STOWA. In de CoP wisselen de deelnemers kennis en ervaringen uit over beheer en onderhoud van oppervlaktewateren: hoe kan het beheer en onderhoud kosteneffectief worden ingericht en bijdragen aan zowel een goede waterbeheersing als aan een goede waterkwaliteit? Deze bijeenkomst werd mede georganiseerd door Waterschap Groot Salland.

Met 130 inschrijvingen was de belangstelling overweldigend. Van alle waterschappen, van universiteiten en adviesbureaus en vanuit Vlaanderen waren vertegenwoordigers afgereisd naar Diepenveen bij Deventer. Belangrijke reden voor het succes was dat in één bijeenkomst zowel hydrologen, ecologen als de mensen van de uitvoering bijeen waren en kennis konden nemen van elkaars motieven en werkwijzen.

Onder leiding van voorzitter Bart Brugmans (Waterschap Aa en Maas) waren er in de ochtend diverse voordrachten waarin vanuit verschillende invalshoeken op het beheer en onderhoud van watergangen werd ingegaan. Voor het middagprogramma waren aannemers gevraagd hun nieuwste snufjes op dit terrein in de praktijk te tonen. In groepjes fietsten de deelnemers langs de negen inzendingen. Opmerkelijk was het om te zien hoe innovatief aannemers kunnen zijn bij het voldoen aan de beheerdoelen uit de bestekken. Van verschillende kanten is waardering uitgesproken voor de organisatie van de bijeenkomst. Kortom: alle reden voor een vervolg.

Op stowa.nl kunt u in ons agenda archief een uitgebreid verslag en de presentaties van deze dag bekijken.

